

Universiteit
Leiden

Effecten van afboeking en kwijtschelding bijstandsschulden: Tussenrapportage

Juni 2022

Ernst-Jan de Bruijn, Heike Vethaak & Marike Knoef
Universiteit Leiden

Pierre Koning
Vrije Universiteit Amsterdam

Inhoud

1. Case 1: Effecten van kwijtschelding lening bijzondere bijstand
2. Case 2: Effecten van afboeking verjaarde bijstandsschulden
3. Dataverantwoording

Doel

Overall: Inzicht verkrijgen in de effecten van het afboeken en kwijtschelden van bijstandsschulden

Tussenrapportage:

- Inzicht verkrijgen in wie bereikt zijn met de interventie
 - Kenmerken van personen met afgeboekte/kwijtgescholden bijstandsschulden
- Inzicht verkrijgen in de potentie van case 1 en case 2 voor het identificeren van causale effecten (harde evaluatie)

Case 1

Effecten van kwijtschelding lening bijzondere bijstand

Interventie

- Januari 2020: Kwijtschelding van lening bijzondere bijstand verstrekt voor aanschaf van duurzame verbruiksgoederen (inrichtingskosten)
- Kwijtschelding indien voldaan aan de volgende eisen:
 - Lening verstrekt vóór 1-1-2017
 - Lening nog niet afbetaald op 1-1-2020
 - Tenminste 36 maanden afgelost naar vermogen
- Aantallen:
 - 1825 kwijtgescholden leningen
 - Gemiddeld bedrag per lening: ongeveer 1.050 euro
 - Totaal bedrag: Ruim 1,9 miljoen euro

Communicatie per brief

Beste,

U heeft voor 1 januari 2017 bijzondere bijstand gekregen voor de aanschaf van spullen in uw huis of voor uw baby. Deze bijzondere bijstand was een lening. De gemeente heeft besloten dat u na 1 januari 2020 het restant van deze lening niet meer hoeft terug te betalen. Hierover willen wij u met deze brief informeren.

Welk bedrag?

Het bedrag dat u niet meer hoeft terug te betalen is het bedrag dat u op 1 januari 2020 nog open had staan.

Het saldo van de lening die aan u is verstrekt op <voer ontstaansdatum in>, bedroeg op 1 januari 2020 € @(bedrag(bedrag_saldo_1_2020)). Wij zullen het hele openstaande bedrag kwijtschelden.

Wanneer u een schuldregeling bij de Kredietbank Rotterdam heeft, of als u bent toegelaten tot de wettelijke schuldsanering WSNP, laat u deze brief dan zien aan uw contactpersoon van de Kredietbank of WSNP-bewindvoerder.

Onderzoeksaantallen

Personen met kwijtschelding leenbijstand versus alle personen met openstaande leenbijstand (benchmark)

	Case 1: Personen met kwijtschelding leenbijstand	Alle personen met openstaande leenbijstand
Personen met kwijtschelding leenbijstand (data: Gemeente Rotterdam)	1702	nvt
Waarvan: niet koppelbaar CBS	30	nvt
Personen met kwijtschelding leenbijstand (wel koppelbaar)	1672	6044
Waarvan: niet geregistreerd in het BRP op 1-1-2020	152	382
Alle gekoppelde en geregistreerde personen in het BRP (steekproef)	1520	5662

Personen met kwijtschelding leenbijstand hebben veelal nog andere openstaande bijstandsschulden

Personen met kwijtschelding leenbijstand: Kenmerken bijstandsschulden

Peildatum: 1-1-2020

	Case 1: Personen met kwijtschelding leenbijstand		Alle personen met openstaande leenbijstand	
	Gem	sd	Gem	sd
Bedrag uitstaande leningen (bijzondere bijstand)	€ 1,397.30	€ 1,343.97	€ 1,609.50	€ 3,254.99
Aantal uitstaande leningen (bijzondere bijstand)	1.46	0.85	1.29	0.63
Datum ontstaan oudste vordering	15-9-2013		6-5-2015	
Bedrag alle openstaande vorderingen	€ 4,115.24	€ 6,952.37	€ 3,559.88	€ 6,424.40
<=250 euro	6.0%		7.0%	
> 250 & <=1,000 euro	20.8%		20.9%	
> 1,000 & <=2,500 euro	29.5%		36.9%	
> 2,500 & <=10,000 euro	34.9%		28.3%	
> 10,000 euro	8.8%		6.9%	
Aantal openstaande vorderingen	3.65	2.96	2.86	2.57
Bedrag terugbetaling	€ 43.90	€ 190.17	€ 48.93	€ 170.33
N	1520		5662	

Grootste deel van personen met kwijtschelding leenbijstand is alleenstaand/alleenstaande ouder. Bijna 9 op de 10 heeft een migratieachtergrond.

Personen met kwijtschelding leenbijstand: Demografische kenmerken

Peildatum: 1-1-2020

	Case 1: Personen met kwijtschelding leenbijstand	Personen met openstaande leenbijstand
Ingeschreven bij gemeente Rotterdam	85.1%	90.5%
Geslacht (vrouw)	44.5%	46.2%
Leeftijd (in jaren)	40.7	40.9
Migratieachtergrond	87.2%	85.3%
Type huishouden		
Alleenstaand	46.3%	47.1%
Alleenstaande ouder	29.3%	27.6%
Samenwonend	18.2%	20.5%
Overig	6.3%	4.8%
N	1520	5662

Ruim de helft van de personen met kwijtschelding ontvangt een bijstandsuitkering. 3 op de 10 ontvangt inkomen uit arbeid.

Personen met kwijtschelding leenbijstand: Uitkering, werk & looninkomen

Peildatum: 1-1-2020

	Case 1: Personen met kwijtschelding leenbijstand		Alle personen met openstaande leenbijstand	
	Gem	sd	Gem	sd
Bijstandsuitkering	52.4%		63.3%	
Werkzaam (Looninkomen > 0)	30.9%		22.6%	
Looninkomen > 70% wml	18.8%		13.1%	
Bruto looninkomen	€ 466.41	€ 936.75	€ 322.16	€ 800.28
Bruto looninkomen: Totaal 2018-2019	€ 7,358.24	€ 15,289.42	€ 4,792.07	€ 12,665.81
Type contract				
Parttime	21.2%		16.2%	
Fulltime	9.6%		6.4%	
Vast	6.3%		4.1%	
Tijdelijk	24.5%		18.4%	
N	1520		5662	

Bijna 6 op de 10 personen met kwijtschelding behoort tot huishouden met problematische schulden.

Personen met kwijtschelding leenbijstand: Problematische schulden & dienstverlening kredietbank Rotterdam

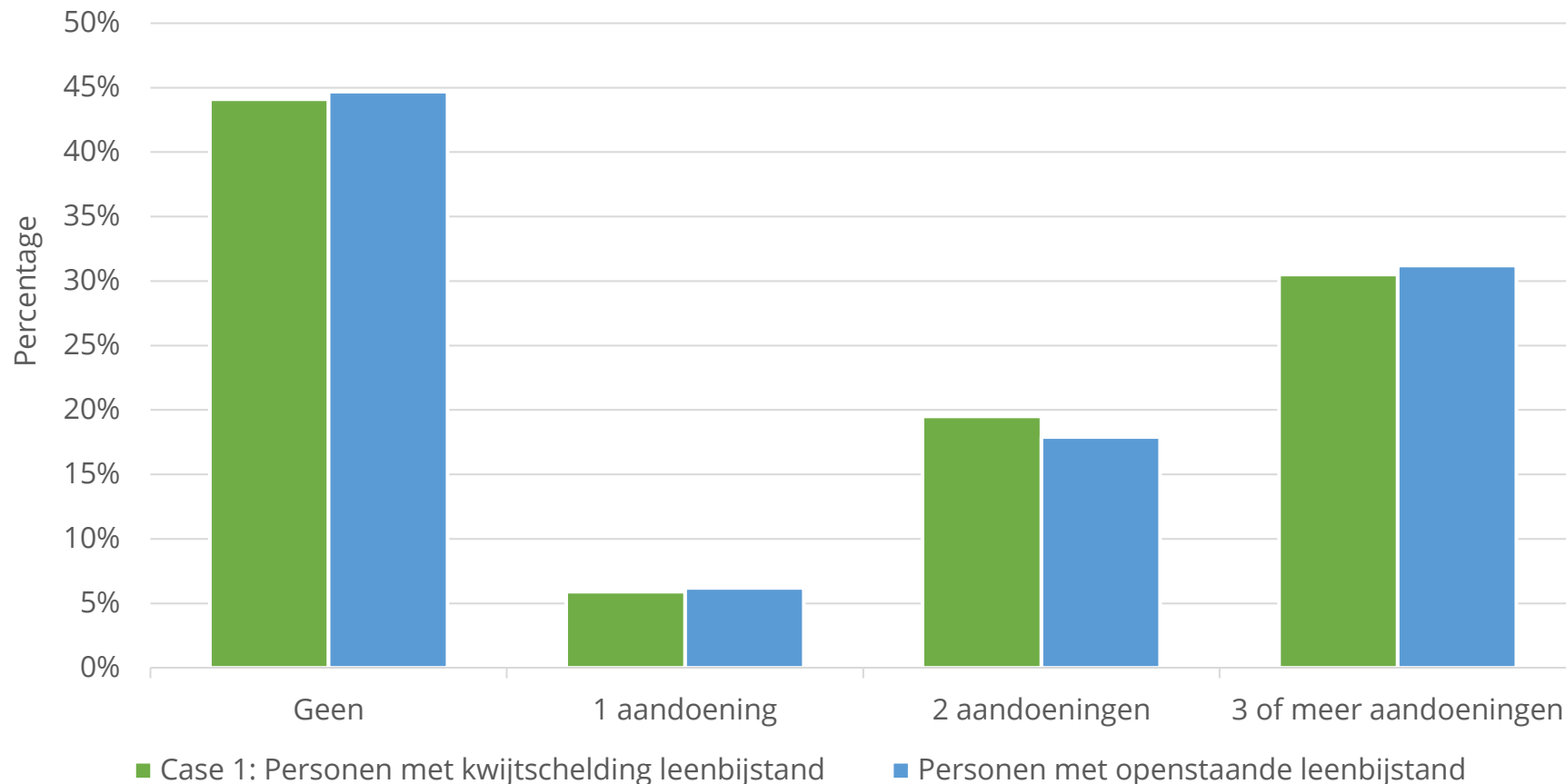
Peildatum: 1-1-2020

	Case 1: Personen met kwijtschelding leenbijstand	Personen met openstaande leenbijstand
Behoort tot huishouden met problematische schulden	57.2%	50.7%
Beslaglegging op uitkering via W&I	16.2%	15.0%
Ontvangt schulddienstverlening op 1-1-2020	6.4%	6.7%
Minnelijk traject (saneringskrediet of schuldregeling)	5.2%	5.1%
Budgetbeheer	4.3%	4.9%
N	1520	5662

Bijna 1 op de 3 personen met kwijtgescholden leenbijstand gebruikt medicijnen voor 3 of meer chronische aandoeningen

Personen met kwijtschelding leenbijstand¹: Medicijngebruik voor chronische aandoeningen

Periode: 2019

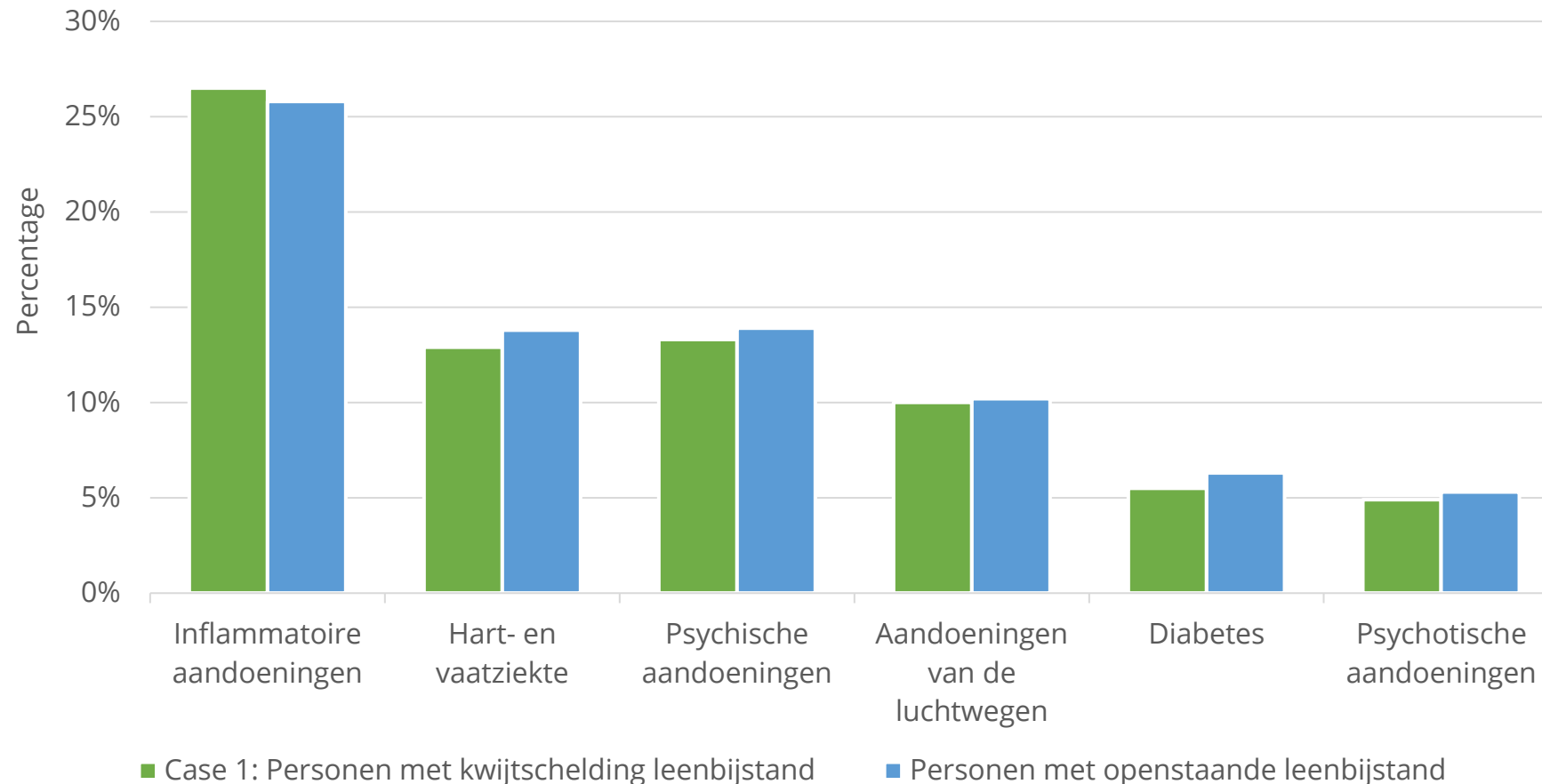

¹ N = 1520 respectievelijk 5662

Medicijngebruik voor veelvoorkomende chronische aandoeningen

Personen met kwijtschelding leenbijstand¹

Periode: 2019

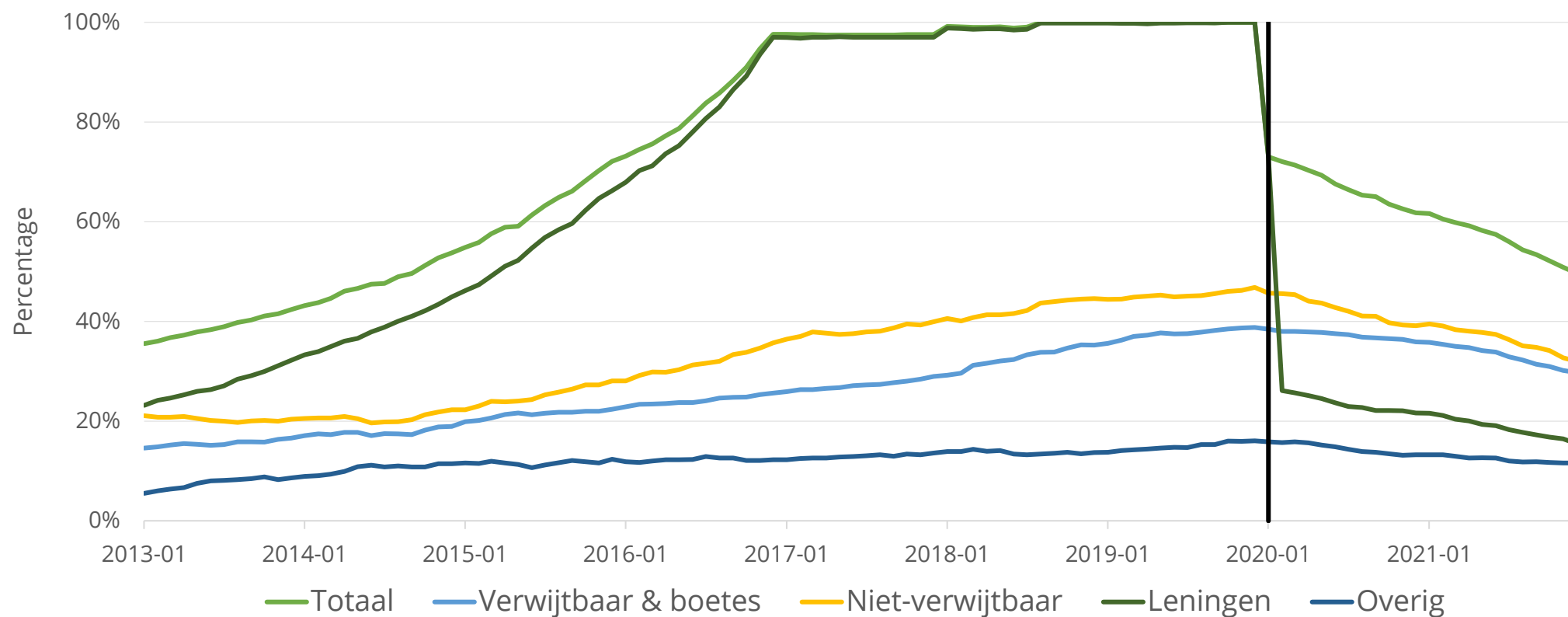

¹ N = 1520 respectievelijk 5662

Na kwijtschelding heeft nog 73% te maken met openstaande bijstandsschulden. Vervolgens daalt dit tot 49,7% in december 2021.

Personen met kwijtschelding leenbijstand: Ontwikkeling in aandeel met openstaande bijstandsschulden¹

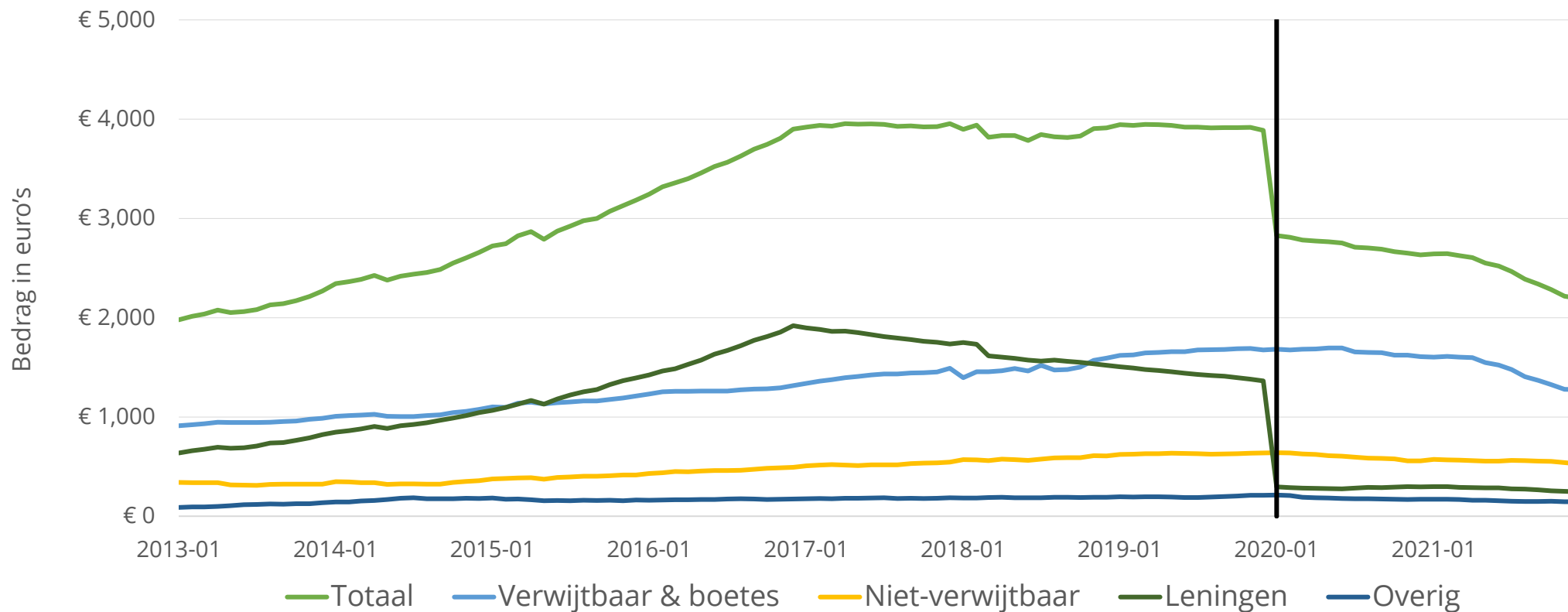
Periode: 2013-2021

Door de kwijtschelding daalt de gemiddelde bijstandsschuld van 3887 naar 2828 euro. Vervolgens daalt dit verder tot 2196 euro in december 2021.

Personen met kwijtschelding leenbijstand: Ontwikkeling in bedragen van openstaande bijstandsschulden

Periode: 2013-2021

Identificatie van effecten: Verkenning

- Verkenning obv
 - Documentatie gemeente: Inzicht in context/achtergronden van interventie
 - Verkenning data gemeente/CBS
- Uitdagingen:
 - Geen natuurlijke controlegroep: wel/geen kwijtschelding afhankelijk van aflosgedrag
 - Potentiële rol van coronacrisis (2 maanden na kwijtschelding)
 - Interventie gaat gepaard met standaard kwijtscheldingsbeleid per 1-1-2020: Kwijtschelding indien 36 maanden terugbetaald naar vermogen
 - Vergelijking andere gemeenten: Ingewikkeld ivm 'zachter' kwijtscheldingsbeleid andere G4-gemeenten

Identificatie van effecten: Verkenning

- Meerdere identificatiestrategieën verkend:
 - Difference-in-difference (icm matching) | Duration model | Regression discontinuity | Regression kink design
- Identificatie van causale effecten belemmert door:
 - Aanwezigheid van selectie-effecten / afwezigheid van geschikte controlegroep
 - Onwaarschijnlijkheid van effecten op uitkomstmaten (arbeidsmarkt | bijstandsafhankelijkheid | problematische schulden | gezondheid) direct na de interventie
- Conclusie: Harde evaluatie van effecten lijkt niet haalbaar
 - Wel mogelijk: Inzicht in wat er gebeurt met bijstandsschulden voor/na interventie

Case 2

Effecten van afboeking verjaarde bijstandsschulden

Interventie (1)

- December 2019: Afboeking van verjaarde bijstandsschulden
 - Verschillende type schulden: oa verwijtbaar/niet-verwijtbaar en lening bijzondere bijstand
- Afboeking indien voldaan aan volgende vereisten:
 - Schuld betreft een onverschuldigde betaling
 - Oudste schuld is verjaard (ontstaan vóór 1-1-2013) en nog openstaand op 1-12-2019
 - Indien sprake van één schuld: geen terugbetaling sinds 1-1-2013
 - Schuld valt niet onder dienst Terugvordering & Verhaal
 - Uitzondering: Indien persoon niet geregistreerd in BRP
- Kenmerken (obv data gemeente)
 - 9.714 schulden verdeeld over 3.205 debiteuren
 - Gemiddeld: 3,0 schulden per debiteur

Onderzoeksaantallen

Personen met kwijtschelding leenbijstand versus alle personen met openstaande bijstandsschulden (benchmark)

	Case 2: Personen met afboeking verjaarde vorderingen	Alle personen met openstaande bijstandsvorderingen
Personen met afboeking verjaarde vorderingen (data: Gemeente Rotterdam)	3205	nvt
Waarvan: niet koppelbaar CBS	317	nvt
Personen met afboeking verjaarde vorderingen (wel koppelbaar)	2888	32199
Waarvan: niet geregistreerd in het BRP op 1-1-2020	1010	4000
Alle gekoppelde en geregistreerde personen in het BRP (steekproef)	1878	28199

Personen met afgeboekte schulden hebben gemiddeld een openstaande bijstandsschuld van bijna 10.000 euro

Personen met afboeking verjaarde bijstandsschulden¹: Type schuld

Peildatum: 1-12-2019

	Case 2: Personen met afboeking verjaarde vorderingen		Personen met openstaande bijstandsvorderingen	
	Gem	sd	Gem	sd
Bedrag alle openstaande vorderingen	€ 9,741.63	€ 12,241.68	€ 4,287.47	€ 9,090.60
Verwijtbaar & boetes	€ 6,887.00	€ 11,640.52	€ 2,474.63	€ 7,697.83
Niet-verwijtbaar	€ 1,412.88	€ 2,510.96	€ 692.60	€ 2,270.59
Leningen	€ 992.42	€ 2,574.19	€ 530.58	€ 2,933.95
Overig	€ 449.34	€ 1,717.71	€ 589.67	€ 3,560.24
Verwijtbaar & boetes	77.6%		44.2%	
Niet-verwijtbaar	45.4%		23.0%	
Leningen	72.2%		47.3%	
Overig	33.1%		28.4%	

3 op de 4 personen met afgeboekte schulden hebben een openstaande bijstandsschuld van meer dan 2500 euro

Personen met afboeking verjaarde bijstandsschulden¹: Overige kenmerken van schulden

Peildatum: 1-12-2019

	Case 2: Personen met afboeking verjaarde vorderingen		Personen met openstaande bijstandsvorderingen	
	Gem	sd	Gem	sd
Bedrag alle openstaande vorderingen				
<=250 euro	2.0%		12.8%	
> 250 & <=1,000 euro	6.7%		25.9%	
> 1,000 & <=2,500 euro	15.1%		25.1%	
> 2,500 & <=10,000 euro	44.9%		26.0%	
> 10,000 euro	31.2%		10.3%	
Aantal openstaande vorderingen	5.59	4.01	2.59	2.35
Terugbetaling	€ 75.72	€ 1,334.51	€ 50.27	€ 407.27
Datum ontstaan oudste vordering	23-mrt-08		7-jul-15	
Kenmerken afboeking				
Bedrag afboeking dec 2019 (CBS)	€ 5,788.88	€ 8,145.68	€ 385.10	€ 2,549.01
Aantal afgeboekte vorderingen dec 2019 (CBS)	3.10	2.66	0.21	1.03

3 op de 4 personen met afgeboekte schulden is alleenstaand/alleenstaande ouder

Personen met afboeking verjaarde bijstandsschulden¹: Demografische kenmerken

Peildatum: 1-12-2019

	Case 2: Personen met afboeking verjaarde vorderingen	Personen met openstaande bijstandsvorderingen
Ingeschreven bij gemeente Rotterdam	95.7%	86.5%
Geslacht (vrouw)	45.4%	45.2%
Leeftijd (in jaren)	47.8	43.0
Migratieachtergrond	83.8%	82.1%
Type huishouden		
Alleenstaand	50.6%	40.5%
Alleenstaande ouder	26.9%	26.2%
Samenwonend	14.8%	26.6%
Overig	7.7%	6.7%

4 op de 5 personen met afgeboekte schulden ontvangt een bijstandsuitkering. 1 op de 7 ontvangt een vorm van looninkomen.

Personen met afboeking verjaarde bijstandsschulden¹: Uitkering, werk & looninkomen

Peildatum: 1-12-2019

	Case 2: Personen met afboeking verjaarde vorderingen		Personen met openstaande bijstandsvorderingen	
	Gem	sd	Gem	sd
Bijstandsuitkering	80.5%		46.7%	
Werkzaam (Looninkomen > 0)	14.2%		31.7%	
Looninkomen > 70% wml	7.1%		20.9%	
Bruto looninkomen	€ 158.94	€ 485.31	€ 495.05	€ 959.59
Bruto looninkomen: Totaal 2018-2019	€ 1,915.93	€ 6,418.30	€ 9,098.62	€ 19,046.27
Type contract				
Parttime	11.0%		21.2%	
Fulltime	3.1%		10.5%	
Vast	2.6%		7.7%	
Tijdelijk	11.6%		23.9%	

Ruim 6 op de 10 personen met afgeboekte schulden behoort tot een huishouden met problematische schulden

Personen met afboeking verjaarde bijstandsschulden¹: Problematische schulden & dienstverlening Kredietbank Rotterdam

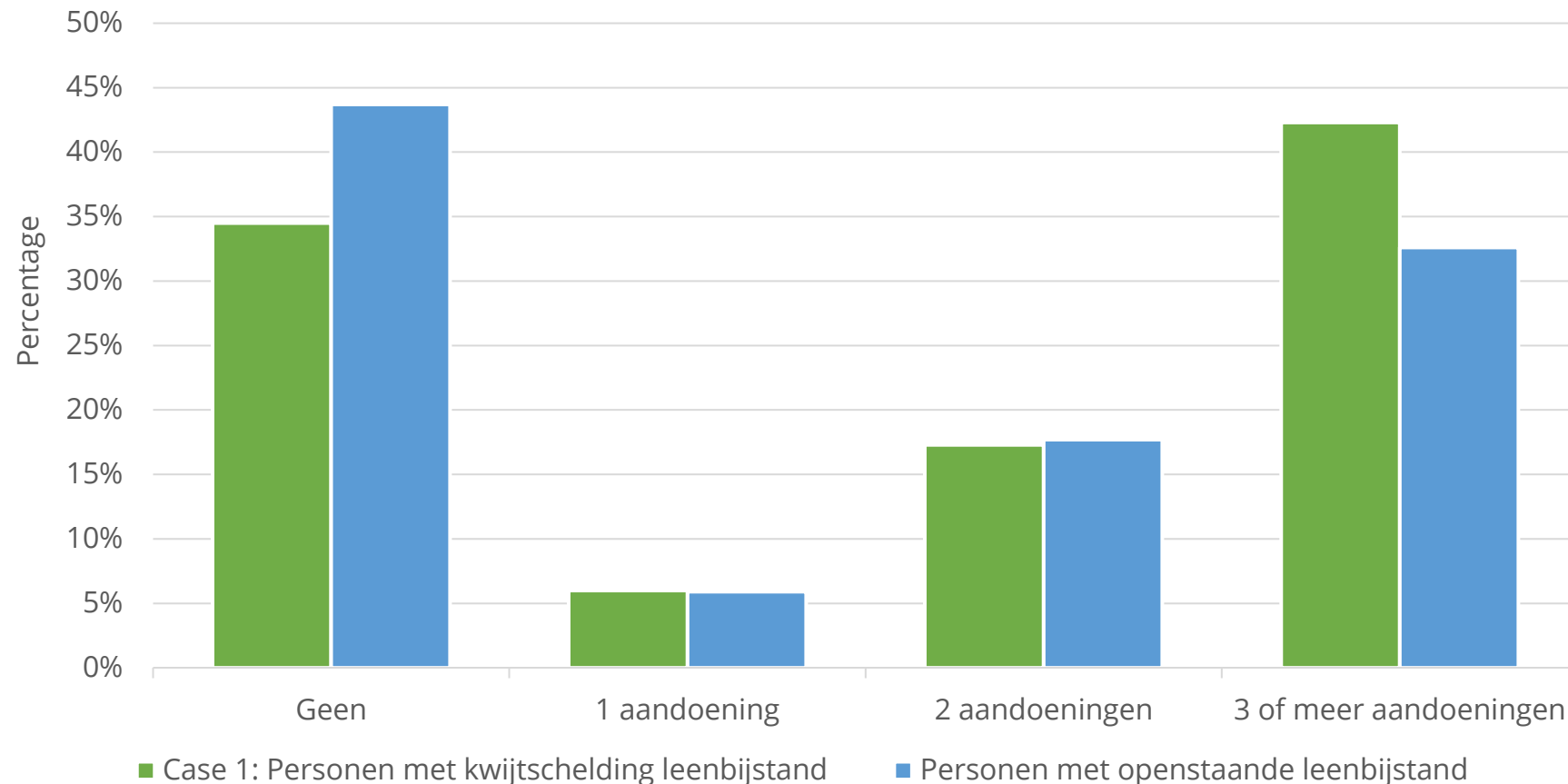
Peildatum: 1-12-2019

	Case 2: Personen met afboeking verjaarde vorderingen	Personen met openstaande bijstandsvorderingen
Behoort tot huishouden met problematische schulden	63.5%	54.0%
Beslaglegging op uitkering via W&l	27.5%	10.2%
Ontvangt schulddienstverlening op 1-1-2020	9.6%	4.2%
Budgetbeheer	6.4%	3.1%
Minnelijk traject en/of budgetbeheer	7.4%	3.1%

Ruim 2 op de 5 personen met afgeboekte schulden gebruikt medicijnen voor 3 of meer chronische aandoeningen

Personen met afboeking verjaarde bijstandsschulden¹: Medicijngebruik voor chronische aandoeningen

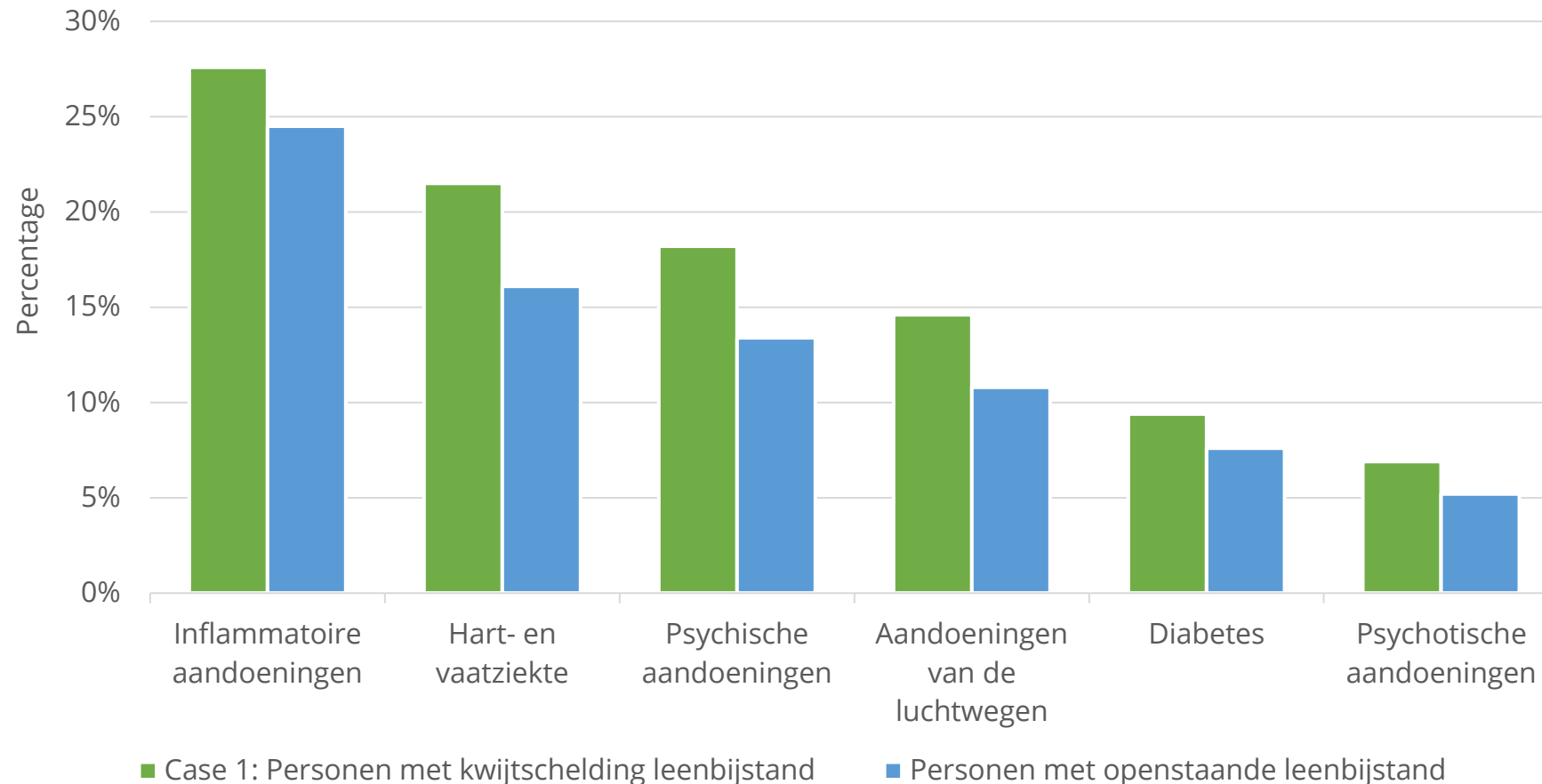
Periode: 2019

Medicijngebruik voor veelvoorkomende chronische aandoeningen

Personen met afboeking verjaarde bijstandsschulden¹

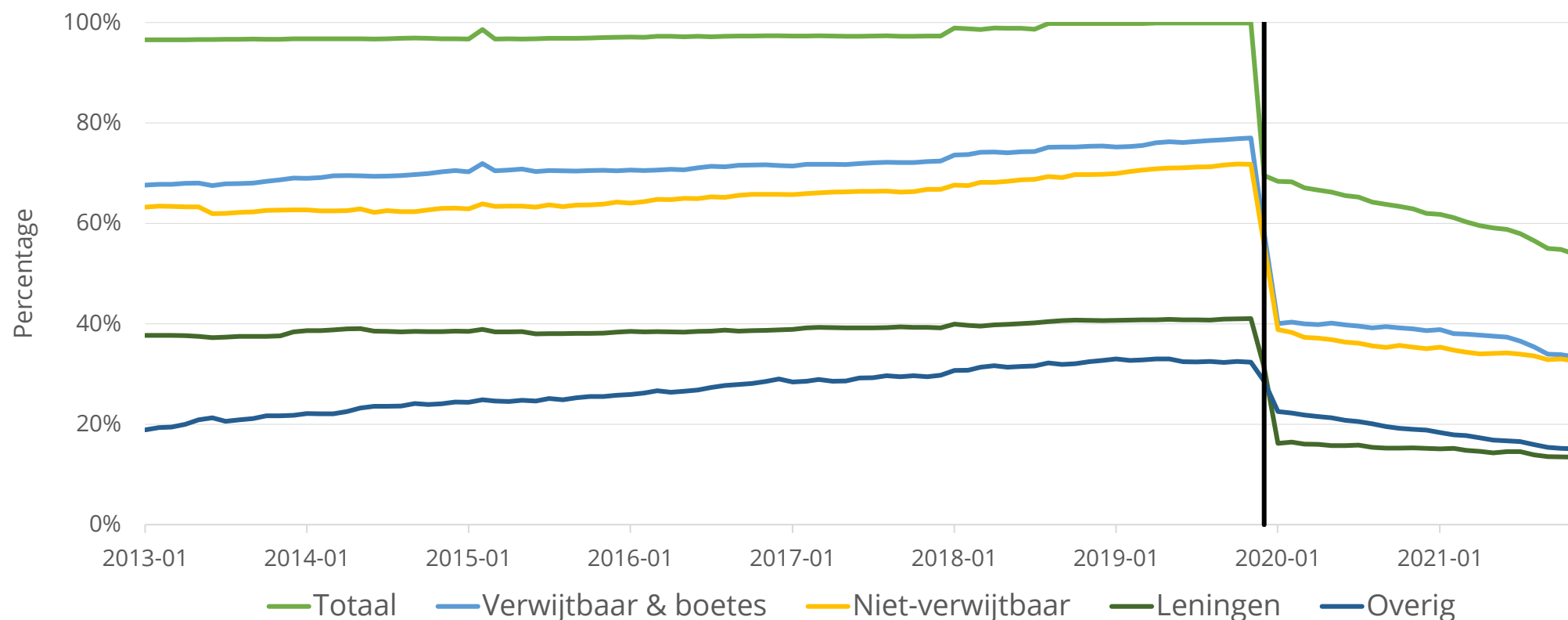
Periode: 2019

Na afboeking heeft nog 69,5% te maken met openstaande bijstandsschulden. Vervolgens daalt dit tot 53,5% in december 2021.

Personen met afgeboekte verjaarde bijstandsschulden: Ontwikkeling in aandeel met openstaande bijstandsschulden¹

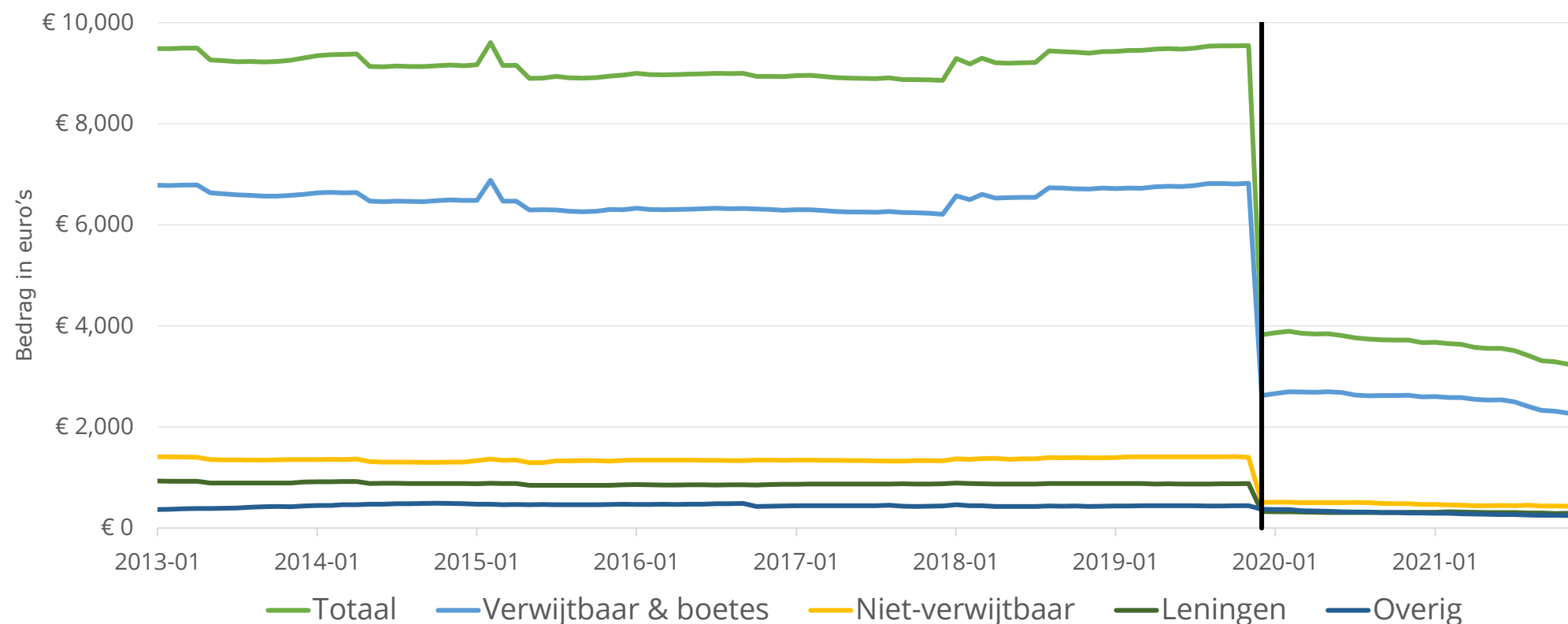
Periode: 2013-2021

Door de afboeking daalt de gemiddelde bijstandsschuld van 9546 naar 3825 euro. Vervolgens daalt dit verder tot 3148 euro in december 2021.

Personen met afgeboekte verjaarde bijstandsschulden: Ontwikkeling in bedragen van openstaande bijstandsschulden

Periode: 2013-2021

Identificatie van effecten: Verkenning

- Aanpak obv
 - Documentatie gemeente: Inzicht in context/achtergronden van interventie
 - Verkenning data gemeente/CBS
- Uitdagingen:
 - Geen natuurlijke controlegroep: wel/geen afboeking oa afhankelijk van wel/niet eerder uitgestroomd uit uitkering
 - Potentiële rol van coronacrisis (2 maanden na kwijtschelding)
 - Aanzienlijk deel niet geregistreerd in BRP -> geen CBS-microdata beschikbaar
 - Deel ontving ook kwijtschelding leenbijstand (Case 1)

Identificatie van effecten: Beste optie

- Methode: Regression Discontinuity Design (RDD)
 - Sterke discontinuïteit rondom specifieke ontstaansdatum
 - schulden ontstaan vlak voor 1-1-2013: Aanzienlijk deel afgeboekt
 - schulden ontstaan vlak na 1-1-2013: Slechts zeer klein deel afgeboekt
 - Oorzaak discontinuïteit: verjaringstermijn
 - Personen met schulden ontstaan voor/na deze datum verschillen nauwelijks van elkaar buiten de kans op afboeking om -> instrument om effecten mee te schatten
- Te beantwoorden onderzoeksvraag: Wat zijn de effecten van het afboeken van verjaarde bijstandsschulden?
 - Specifieke populatie: Afboeking ongeveer 7 jaar na ontstaan van de schuld
 - Uitkomstmaten: werk | uitstroom | gezondheid | schulden

Dataverantwoording

Case 1 & 2

Dataverantwoording: Case 1

- Steekproef Case 1: Gebaseerd op CBS-microdata bijstandvorderingstab
 - Kwijtschelding lening bijzondere bijstand: Zichtbaar in januari 2020
- Validatie CBS-microdata
 - Datakoppeling Gemeente Rotterdam – bijstandvorderingstab: Cases waarbij sprake was van kwijtschelding lening bijzondere bijstand

Dataverantwoording: Case 2

- Steekproef Case 2: Gebaseerd op CBS-microdata bijstandvorderingstab
 - Afboeking bijstandsschulden: Zichtbaar in december 2019
- Validatie CBS-microdata
 - Datakoppeling Gemeente Rotterdam – bijstandvorderingstab: Cases waarbij sprake was van afboeking bijstandsschulden
 - Data gemeente Rotterdam: Gebaseerd op bestand uit juni 2019
 - Oorzaken niet koppelbaar:
 - Geen match (niet in CBS-microdata aanwezig) -> Ook afboeking van niet-geregistreerde ontstaansgronden van schulden
 - Geen records aanwezig december 2019 -> Mogelijk eerder afgeboekt of niet afgeboekt
 - Geen afboeking in december 2019 (volgens CBS-microdata): -> Mogelijk eerder of niet afgeboekt | inconsistenties in data CBS
 - Voor gematchede personen: verschillen in hoogte afboeking
 - Veelal te maken met verschil in meetmoment (Dataset Rotterdam: juni 2019, Dataset CBS: december 2019)

Dataverantwoording: Schulden

Bijstandsschulden: Omvat alle bijstandsgelateerde schulden bij de gemeente Rotterdam die geregistreerd staan bij het CBS in het kader van de Bijstandsdebiteuren en – fraudestatistiek (BDFS). Hieronder vallen de volgende categorieën (CBS-code):

- **Verwijtbare vorderingen en boetes**
 - Vordering beschikt vanaf 1-1-2013: Vorderingen ivm overtreding inlichtingenplicht (51-56), boete met/zonder benadelingsbedrag (58 & 59)
 - Vordering beschikt vóór 1-1-2013: Onverschuldigd betaald verwijtbaar (81)
- **Niet-verwijtbare vorderingen**
 - Vordering beschikt vanaf 1-1-2013: Onverschuldigde betaling (57)
 - Vordering beschikt vóór 1-1-2013: Onverschuldigd betaald niet verwijtbaar (82)
- **Leningen**
 - Vordering beschikt vanaf 1-1-2013: Lening (60), krediethypotheek (61)
 - Vordering beschikt vóór 1-1-2013: lening (83), krediethypotheek (34)
- **Overige bijstandsschulden**
 - Vordering beschikt vanaf 1-1-2013: Verhaal op onderhoudsplichtige (62 & 63), rente en incassokosten (64), overig (65)
 - Vordering beschikt vóór 1-1-2013: Verhaal op onderhoudsplichtige (21), rente en incassokosten (84), overig (85)

Dataverantwoording: Demografisch

Geslacht: Geslacht zoals vastgelegd in de Basisregistratie Personen (BRP)

Type huishouden: Hierbij wordt de volgende indeling gehanteerd (zie gbahuishoudensbus):

- **Alleenstaand:** Er is sprake van een éénpersoons huishouden
- **Alleenstaande ouder:** Persoon is alleenstaande ouder en heeft inwonende kinderen
- **Samenwonend:** Persoon woont gehuwd of ongehuwd samen met een partner (met of zonder inwonende kinderen)
- **Overig:** Anders dan bovenstaand, bijv. persoon behoort tot institutioneel huishouden

Migratieachtergrond: Persoon heeft een eerste of tweede generatie migratieachtergrond (conform definitie CBS). Dit betekent dat de persoon zelf in het buitenland is geboren of dat de moeder en/of vader in het buitenland is geboren. Zie gbapersoontab.

Dataverantwoording: Uitkering, werk en inkomen

Ontvangt een bijstandsuitkering: Persoon ontvangt een vorm van bijstandsuitkering (algemene bijstand, IOAZ, IOAW of BBZ levensonderhoud). Zie bijstanduitkeringtab.

Data over werk en inkomen is afkomstig uit de Polisadministratie (spolisbus). Hieronder vallen alle inkomstenverhoudingen in Nederland die onder de loonheffing vallen.

Werkzaam: Indien de betreffende persoon enige vorm van looninkomen heeft (looninkomen > 0)

Looninkomen > 70% wml: Persoon heeft een looninkomen dat hoger is dan 70 procent van het wettelijk minimumloon.

Tijdelijk contract: Persoon heeft een contract voor bepaalde tijd

Vast contract: Persoon heeft een contract voor onbepaalde tijd

Parttime: Persoon heeft een baan waarbij het aantal overeengekomen te werken uren lager ligt dan het aantal dat behoort bij een volledige dag- en weektaak

Fulltime: Persoon heeft een baan waarbij het aantal overeengekomen te werken uren behoort bij een volledige dag- en weektaak

Dataverantwoording: Problematische schulden & dienstverlening kredietbank

Geregistreeerde problematische schulden (smalle definitie): Persoon behoort tot een huishouden waarbij ten minste één persoon in het huishouden voldoet aan ten minste één van de volgende criteria op het peilmoment:

- Volgt een WSNP-traject
- Heeft ten minste zes maanden de zorgpremie niet betaald
- Een betalingsachterstand van een Wet Mulder-boete bij het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) heeft waarvan de tweede aanmaning ten minste twee maanden openstaat, of zich al in een ernstigere wanbetalersfase bevindt. Daarnaast moet het openstaande bedrag in totaal minimaal 50 euro zijn
- Heeft langer dan 27 maanden een toeslagschuld van totaal minimaal 50 euro openstaan bij de Belastingdienst. - Heeft langer dan 15 maanden een schuld van totaal minimaal 50 euro voor overige belastingaanslagen openstaan bij de Belastingdienst.
- Heeft een belastingschuld die in de 12 maanden voor het peilmoment oninbaar is geleden
- Heeft een betalingsachterstand bij de DUO van 3 maanden of langer en van minimaal 270 euro

Er is sprake van een smalle definitie, omdat ten opzichte van de door het CBS gehanteerde definitie (CBS, 2020), de volgende geregistreeerde problematische schulden niet zijn meegenomen: BKR-registraties (minnelijk traject / betalingsachterstand) en opname in het Centraal Curatele en Bewindregister (CCBR).

Schulddienstverlening: Persoon/huishouden heeft een van de volgende vormen van schulddienstverlening van de kredietbank Rotterdam ontvangen: budgetbeheer (licht/zwaar), schuldregeling en/of saneringskrediet

Dataverantwoording: Gezondheid

Medicijngebruik chronische aandoeningen: Het aantal chronische aandoeningen waarvoor medicijnen wordt gebruikt. Hiervoor is gebruik gemaakt van een indeling van medicijngebruik voor 22 chronische aandoeningen (zie Huber et al., 2013). Zie Yildiz et al. (2020) voor toepassing in Nederlandse context

Medicijngebruik voor veelvoorkomende chronische aandoeningen: Hierbij is de volgende opdeling van Yildiz et al. (2020) gebruikt:

- **Inflammatoire aandoeningen:** Bijv. reuma, psoriasis en eczeem
- **Hart- en vaatziekte:** Bijv. hoge bloeddruk, hartritme stoornissen, hartziekten
- **Psychische aandoeningen:** Bijv. depressie en angst- en slaapstoornissen
- **Aandoeningen van de luchtwegen:** Bijv. astma en COPD
- **Diabetes:** Diabetes mellitus type 1 en 2
- **Psychotische aandoeningen:** Bijv. psychose en schizofrenie